

SLOVENSKA ZEMLJA

Glasilo slovenskega kmečko-delavskega ljudstva

Leto II.

Izhaja 15. in zadnjega v mesecu. — Uredništvo in uprava: Ljubljana, Trnovski pristan 14/I. — Tisk J. Blasnika nasl., Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. Odgovoren: L. Mikuš. — Kdor želi, da mu neobjavljen rokopis vrnemo, naj priloži znamke za poštino. — Naročnina mesečno Din 3.—, četrtletno Din 9.—, letno Din 36.—. — Čekovni račun št. 16.782. — Plača se lahko tudi v nerabljenih poštinih znamkah. — Oglasi po dogovoru. — Za konzorcij: izdajatelj in urednik Pavel Kreutzer v Ljubljani, Trnovski pristan 14.

Štev. 6.

Stanislav Vdovič:

Kmet in delavec

O kmečko-delavski skupnosti še nisimo obširneje razpravljali in zato je morda marsikdo mislil, da je v našem kmečko-delavskem gibanju pridevnik „delavski“ le okrasek. Kdor je natančno prebral naš program, je seveda spoznal, da ne delamo politike s praznimi besedami, temveč s politično mislijo, ki ima vsebino.

Naša politična misel sloni na demokraciji in človečnosti. Hočemo pravo demokracijo in ne zgolj njene lažne podobe. Zato oznanjamo, da je narod sam izvir in kontrola sleherne oblasti, ki se izvršuje nad njim. Ker je poleg kmeta delavski stan naštevijši, je naravno, da se more prava in čista demokracija naslanjati predvsem na ta dva stanova, ki predstavljata 80% naroda in prav za prav narod sam.

Danes kmet in delavec nimata ne politične ne gospodarske moči; toda v demokratični državi jo morata dobiti, da bosta lahko oblikovala družbo na zunaj in znotraj. V ta namen se morata pa sporazumeti; zakaj izključeno je, da bi kmet brez delavca kaj prida dosegel, še manj pa delavec brez kmeta.

Nekdanjega nasprotstva med kmetom in delavstvom danes ne moremo prav razumeti, če ne vemo, da je bil svoje dni tudi liberalni gospodarski sistem upravičen ter celo kmetu in delavcu do neke meje koristen. V svoji najlepši dobi je gospodarski liberalizem res množil splošno blagostanje ljudstva. Kmet si je opomogel, ker je lahko vse prodal po dobrih cenah, in položaj delavstva se je od leta do leta boljšal. Tako sta se kmet in delavec, čeprav med seboj nasprotnika, vendarle lahko družila z meščanskimi strankami, ne da bi se zavedala pogubnosti drobtinčarske politike, ki jo je taka zveza rodila.

Danes se je gospodarski liberalizem preživel in izmaličil. Njegove

dobre strani ginejo od dne do dne, slabe so pa čimdalje bolj očitne. Gospodarski liberalizem ne množi več stvarnih dobrin, ker ne more spraviti v pravo razmerje proizvodnje in potrošnje. Zato kapital marsikje ne rodi več pravega kapitala, ampak se sam med seboj uničuje na škodo tistih, ki so doslej živeli od dela svojih rok in svojih glav. To sta predvsem kmet in delavec, ki morata sedaj spoznati, da sta obsojena na stoletno suženjstvo, če si združena ne pribojujeta politične moči. Danes ne odločujejo toliko strokovne organizacije, kupčijske zadruge, konsumi in stanovska prosvetna društva; danes je važna predvsem prava kmečko-delavska demokracija. Brez kmečko-delavske demokracije pademo lahko kaj kmalu za sto let nazaj.

Seveda je tudi edino prava demokracija mati prave človečnosti. Da jo bomo deležni, potrebujemo preobrata v glavah in srcih in videti moramo povsod človeka. Dozdaj tega ni bilo in veliki večini našega naroda se je zdelo čisto naravno, da je težko in nevarno delo kmeta in delavca slabše plačano kakor kako brezpomembno pisarsko delo privilegirane razumnika. Take razlike v vrednotenju dela niso več upravičene; vsi moramo opravljati kako koristno in potrebno delo, če hočemo dobro in pošteno živeti.

Delo pa mora biti dostojno plačano zato, ker ga je opravljal človek, ki je gibal in namen vsega gospodarstva. Ne sme se pridelovati in proizvajati samo zaradi denarja ali same proizvodnje, kakor je učil liberalni gospodarski red, temveč zaradi ljudi, ki pridelkov ali izdelkov potrebujejo.

Danes vsi vemo, da je s pomočjo tehnike, delovnih rok in glav mogoče pridelati in izdelati toliko, da bi za delovno ljudstvo ne bilo nikake rev-

ščine. Ne vedo pa še vsi, da se po starem liberalnem gospodarskem načelu te želje delovnega ljudstva ne morejo uresničiti. Zato je edina reš-

nja pot za delovno ljudstvo prevzem politične oblasti, katera mu kot pravemu predstavniku naroda po pravici pripada.

Za denar Slovenije

„Slovenija“ z dne 26. februarja pri naša pod naslovom „Povprečna obremenitev prebivalstva s samoupravnimi izdatki“ zanimiv sestavek, iz katerega posnemamo naslednje ugotovitve:

Povprečna obremenitev s samoupravnimi dajatvami je na vsakega prebivalca znašala v posameznih banovinah v letu 1934/35:

Slovenija ali dravska	Din
banovina . . .	312.24
savska . . .	259.31
vrbska . . .	62.08
primorska . . .	146.51
drinska . . .	92.35
zetska . . .	106.77
dunavska . . .	218.15
moravska . . .	89.94
vardarska . . .	80.51
Belgrad . . .	1008.69

K temu pripominja „Slovenija“ naslednje:

Če bi plačali le delež, ki nam pripada po številu prebivalstva, bi plačali le 8.04%, ne pa omenjenih

13.59% vseh samoupravnih dajatev ter tako prihranili razliko 5.55% kar bi dalo letno vsoto 147 milijonov Din, ki bi jo prav v tem težkem času lahko s pridom porabili. (Za javna dela! Op. ur.) Če pa primerjamo naše prispevke z zneski, ki jih Slovenija prejema (n. pr. z zneski javnih del itd.), bi pa bila gornja vsota še neprimerno večja.

Zmeraj ista žalostna slika jugoslovenskega centralizma za Slovenijo in Slovence, zmeraj tisto brezbrizno stališče čaršije: kaj nas briga, če vse pogine, da le mi živimo... In prav tako naj bi se ves slovenski narod naučil izvajati edini neizogibni zaključek iz teh dejstev — da je treba tistega in tiste, ki so to brezprimerno izkoriščanje uvedli in omogočili, ki so ob istem času tudi onemogočili vsak uspešen odpor Slovenije, ko so jo izročili zakonitemu majoriziranju, da je treba torej kratko in malo vse „jugoslovske nacionalne centraliste“ z bičem izgnati iz slovenskega občestva.“

L r.:

Kam plovemo?

Naloga današnje vlade je prehodna, to je: izdala naj bi potrebne politične zakone in ž njimi naravnala pot demokraciji, vladi ljudstva. Sama se je izjavila v tem smislu, da hoče pomirjenje duhov. Državljske in politične svoboščine morajo veljati za vsakogar, ako naj zavlada demokracija; drugače je to zopet absolutizem nekaj ljudi ali neke skupine, ki si prisvaja monopol vladanja.

Geslo se glasi: Komunistična nevarnost.

V tem vprašanju moramo razločevati dvoje. Prvič se marsikaj razglašja za komunizem, kar to ni. Namen je jasen: iztrebiti ali vsaj zastrašiti vse tiste, ki so nezadovoljni z današnjim političnim in gospodarskim stanjem. Drugič bi bilo treba vsaki misli, ki se nam morebiti zdi napačna, postaviti nasproti drugo misel, ki jo imamo za pravilnejšo.

Gospodarsko-socialni pouk

Oblike obrtnih in industrijskih obratov

(Konec.)

Isti pojavi so nastopili v 40. letih XIX. stoletja v Nemčiji. V 60. do 80. letih so se rodili podobni nasledki tudi v Rusiji. Polagoma je bila premagana ta brezposelnost s povenitvijo industrijskih izdelkov, ki je povečala njih izdelovanje. V zvezi s tem je bilo zopet povečanje zaposlenega delavstva, dvigale so se mezde in krajšal delavnik.

Manufaktura pa ni vedno prehodna oblika od obrtništvu k tovarni. Nekatero manufakture ne zaostajajo tehnično za tovarnami in so se ohranile do danes, n. pr. porcelanske manufakture na Danskem, Francoskem,

Pruskem, Saškem itd. Zaradi posebnega značaja izdelovanja se je v takšnih manufakturah ohranilo ročno delo kot prevladujoče poleg strojev.

V.

Končna razvojna stopnja kapitalističnih industrijskih obratov je kapitalistična tovarna. V začetku niso razločevali med manufakture in tovarno ter so obe obliki postavljali v nasprotje z obrtništvom. Vsekar: or ne moremo ločiti manufakture od tovarne niti po obsegu niti po načinu oddaje izdelka niti po položaju delavca: edini znak, po kate-

rem se ločita, je tehničnega značaja, to je večja uporaba strojev, oziroma kemičnega presnavljanja. Kapitalistična tovarna je torej: srednji ali veliki industrijski obrat, kjer se na široko uporabljajo stroji in kemična presnavljanja, se dela za trg ali velikega naročnika in je delavec odvisen od podjetnika-kapitalista i v izdelovanju i v oddaji. Zgodovinsko so nekatere tovarne zrastle iz obrtništvu, domače industrije in manufakture, druge so pa takoj nastale kot tovarne.

Kapitalistična tovarna je značilna oblika današnjega industrijskega velikega obrata. V družbenem oziru je prinesla s seboj oster razredni boj med podjetniki-kapitalisti in najemnim delavstvom. Ta boj se je razvil zato, ker je postal tovarniški

delavec stalno odvisen od podjetnika-kapitalista. Razen slučajnih izjem je osamosvojitve za veliko množino izključena že po naravi položaja. Poleg tega je tovarna na enem mestu zbrala veliko število delavstva in s tem pripomogla k njegovi razredni organizaciji, ki je usmerila boj za izboljšanje stanja najemnega delavstva (mezdo gibanje, skrajšanje delavnika, izprememba delovnih pogojev) ali pa za odstranitev sodobnega kapitalističnega gospodarskega reda.

V izdelovalnem oziru pomeni kapitalistična tovarna tehnični in gospodarski napredek, čigar sadove uživajo vsi, tudi delavci. Prehod od ekstenzivnega k intenzivnemu kmetijstvu je bil mogoč le pri dvigu cen poljskih pridelkov; pri industriji je

Policijska sredstva: prepovedi, preganjanja in zapiranja ne zadoščajo, ampak moramo z resničnim delom v

korist ljudstva izpodrezati korenine gibanju, ako o njem mislimo, da je napačno.

Pavel Kreutzer.

Ljudska volja in šola

Pritožbe staršev o nezdravih razmerah v našem šolstvu nočejo nehati. Prepad med šolo in domom je vedno večji in čim dalje bolj se kaže, da šola prav nič ne razume mnogih upravičenih želja staršev. Šola je pač že čisto absolutistično urejena ustanova, ki se ne ozira ne na želje staršev ne na naloge današnjega časa. Starši so poskušali odločujočim činiteljem na uho povedati marsikak pameten predlog ali nasvet, včasih tudi kako grajo. Uspeha ni bilo, le nezadovoljnost staršev in skrb za bodočnost njih otrok je vedno večja. Zato je čim dalje manj tistih, ki vidijo rešitev šolskega vprašanja v pristržnem sodelovanju šole z domom, in čim dalje več drugih, ki se obupno sprašujejo: Ali res ni nobene pomoči za vse to?

Malo jih je pa, ki bi stvar presojali s pravilnega stališča. Resnica je namreč, da ni v stiski le naše šolstvo, ampak da so zašle v zagato tudi druge, nič manj važne kulturne, socialne in gospodarske zadeve. In kakor pri teh, se tudi pri šolskih vprašanjih lovimo od misli do misli, ne zgrabimo pa problema tam, kjer je njegovo jedro in ne preiskujemo, odkod tolika neskladnost med našimi prizadevanji in uredbami, ki nam uravnavajo naše vsakdanje življenje.

Vzrok je čisto preprost. Ljudstvo namreč sploh nima več možnosti, da bi odločalo o stvarih, ki so zanj življenjskega pomena. Poznamo samo še dolžnosti, na pravice pa smo že čisto pozabili, ker so nas od izvrševanja teh pravic leta in leta samo odriivali. Odtod izvira vse zlo. Demokracijo, ki je pogoj vsakršnega narodnega napredka, so izdali celo tisti ljudje, ki so s pomočjo tega gesla prišli do oblasti. In tako si ljudstvo ne ureja lastnega doma po svojih željah in možnostih, ampak se mu vsiljujejo uredbe in reforme od zgoraj. Tako se godi tudi z na-

šim šolstvom, ki ni nič manj zbirokratizirano, kakor vse ostale panoge javnega življenja.

Zato za sedaj pač ne smemo sanjari o kakem pristržnem sodelovanju šole z domom. Dokler hočejo imeti šolski oblastniki monopol na vsa šolska vprašanja, je tako sodelovanje izključeno in vsi poizkusi z raznimi prisilnimi organizacijami so le burka.

Starši moramo torej spoznati, da je nujno potrebna močna in enotna organizacija staršev samih. Ta organizacija pa se mora predvsem tudi brigati za dosego res prave demokracije. Tudi v vprašanju naše šole ne smemo pozabiti besed Stjepana Radića, ki je dejal: „Narod, nihče ti ne more ničesar dati in ničesar vzeti, če si sam ne daš ali ne vzameš.“

Prizadevati si moramo, da postanemo politično res zrel narod, ki se ne bo lovil samo za drobtinicami, ampak si bo svojo usodo sam krojil; potem bomo tudi v šolstvu lahko uresničili zahteve, ki jih hočemo zdaj uveljaviti po najrazličnejših ovinkih. Le kadar bo ljudstvo prišlo do svojih pravic, ne bo naslov „narodna šola“ več birokratsko slepilo, ampak resnična življenjska šola novega rodu.

Vesele
velikonočne praznike
želim vsem svojim
znancem, prijateljem
in odjemalcem
JURIJ ŠTERK,
lastnik
VILKO ŠTERK,
Vinica v Beli Krajini

Širite „SLOVENSKO ZEMLJO“

pa povzročil padec cen tovarniških izdelkov. Tovarna predstavlja kot gospodarsko močnejši obrat tista krepka ramena, na katera se lahko nalagajo težja socialna bremena (zvišana mezda, skrajšan delavnik, zdravstvena ureditev delavnic, socialno zavarovanje). S pomnožitvijo in z organiziranjem delavstva je tovarna povečala njegovo družbeno in politično moč, njegov vpliv na razvoj socialne zakonodaje in nadzorstva nad njo.

Kapitalistična tovarna ne ostaja neizpremenjena, temveč se vedno razvija. Absolutistična tovarna, ki jo vodi podjetnik popolnoma samostojno, se polagoma preureja v ustavno tovarno, kjer imajo besedo tudi uslužbenci in delavci, oziroma zastopniki državne oblasti. Skrajno obliko tovarne predstavlja republikanska tovarna, kjer so uslužbenci in delavci lastniki in vo-

dje. Takšna tovarna ni več kapitalistična, ker odpade odvisnost delavca od podjetnika-kapitalista, ampak je zadržna tovarna.

Dokler pa traja ta odvisnost, je tovarna kapitalistična ne glede na to, kdo je podjetnik. Ako je podjetnik država, je to državni kapitalizem. Tak primer imamo tudi v današnji Rusiji, kjer je delavstvo še vedno v položaju najemništva. Ako je podjetnik občina, označujemo to občinski ali municipalni kapitalizem. Ako pripada končno tovarna zadrugi ali združni zvezi, a v njej zaposleni delavci niso udje zadruga, temveč le najemni delavci, potem to ni združna tovarna, ampak le zadruga pripadajoča kapitalistična tovarna, to je zadržni kapitalizem.

Tak državni, oziroma občinski ali združni kapitalizem ima lahko z družbenega stališča neke prednosti

pred zasebnim kapitalizmom (ima pa tudi svoje nedostatke); vendar ne pomeni že zamene z nekapitalističnimi obrati, ampak samo razvoj kapitalizma, ki ostane, dokler bodo najemni delavci s stalno odvisnostjo od podjetnika-kapitalista. Zato so tudi v teh obratih mogoča družbena nasprotja in celo razredni boji kakor v zasebnih kapitalističnih obratih.

VI.

Pravi zadržni obrati so vrhunec doslejnjega gospodarskega razvoja. Združna tovarna je srednji ali veliki industrijski obrat, ki dela s stroji, oziroma s kemičnim presnavljanjem za trg ali velikega naročnika ter je delavec samostojen tako v izdelovanju kakor pri oddaji izdelka, ker je kot zadrugar obenem podjetnik in solastnik obrata. Združna tovarna dela tudi lahko

Domača politika

Državni proračun sprejet. Narodna skupščina je sprejela predloženi državni proračun za leto 1936-37. Za proračun je glasovalo 185 poslancev, proti le eden, parlamentarna opozicija je bila odsotna. Sprejet je bil tudi finančni zakon z nekaterimi dopolnili, izmed katerih omenjamo najvažnejša.

Davek na poslovni promet se poviša za pol odstotka, za promet z luksuznimi predmeti pa za dva odstotka. Odpravljene so takse za račune do 50 dinarjev. Taksa za knjižice odjemalcev v nadrobnih trgovinah se poveča od 5 na 10 dinarjev. Na novo so uvedene banovinske trošarine in sicer: za rezila za britje po en dinar za kos, dodatek za kavo po en dinar za kg, na kisovo kislino in alkoholni kis po 400 dinarjev za 100 kilogramov (računano za 100 stopinj jakosti), na sodo od 0,20 do 6 dinarjev za 1 kg in za vinski kis po 50 par na 1 liter.

Raznim ministrstvom je po tem zakonu dovoljeno najeti večja posojila za zidanje, oziroma popravilo stavb, spadajočih v njih področje. Kmetijski minister je pooblaščen, da predpiše uredbo za ustanovitev kmetijskih zbornic, ki se bodo ustanovljale z odlokom bana in po zaslišanju banovinskega sveta.

„Slovenec“ z dne 15. t. m. komentira to dopolnilo k finančnemu zakonu tako-le: ... „Zato je nujno potrebno, da se vsi kmetje oklenejo svojih dosedanjih stanovskih organizacij, tu pride v poštev „Kmečka zveza“, ki bodo pri ustanavljanju kmečkih zbornic imele največ besede.“

Če je tako, potem je pa najlepše, če kar „Kmečko zvezo“ spremene v kmečko zbornico, pa bo še najmanj sitnosti.

Sicer moramo pa pripomniti, da so potrebe Slovenije tudi v tem proračunu precej po mačehovsko odpravljene, kar pa ni nič čudnega, ko si pa svojega kruha ne režemo sami, ampak delajo to že 17 let drugi.

Proračun določa okrog 10 milijard dohodkov in ravnolotiko izdatkov.

Najvažnejše v proračunu pa je pooblastilo, da sme ministrski svet izdati zakone o tisku, združevanju in shodih ter o volitvah narodnih poslancev, kar nam daje upanje, da bo vlada čimprej izpolnila svojo že zdavnaj dano obljubo ter dala jugoslovanskim narodom nov volilni red, ki bo ustrezal demokratičnim načelom sedanjega časa.

Za nas Slovence je važno dopolnilo v finančnem zakonu, po katerem se prosvetni minister pooblašča, da sme spremeniti zakon o šolskih učbenikih iz leta 1929. Upamo, da bo slovenska delegacija v Belgradu storila svojo dolžnost ali pa izvajala posledice.

Finančni odbor senata se je postavil na pravilno stališče, da se ne smejo s fi-

nančnim zakonom izpreminjati različni samostojni zakoni in da se ne sme brez stvarnega razloga prenašati zakonodajna oblast na vlado, ker je s tem dana možnost izrabljanja v strankarske namene. Zato je finančni odbor senata že v tem proračunu odtegnil svoj pristanek nekaterim pooblastilom, n. pr. glede premeščanja sodnikov, državne tiskarne, tolmačenja občinskega zakona, kmetijske zbornice, političnih zakonov o tisku in društvih, imetja bivših strank itd.

Finančni odbor senata pripada po večini JNS, ki je sedaj v opoziciji; zato se nam njegova sedanja vnema za ustavnost, svobodo in demokracijo zdi zgolj kislo grozde. Kaj pa ste delali, ko ste bili pri oblasti? Po tem vas moramo presojati, a ne po sedanjem ravnanju.

Zanimiv govor. V senatu je dne 19. t. m. izvajal senator Djordjević med drugim, da se pri nas vse preveč naglašja bratovstvo, čustvenost. Poudaril je, da bi sam, ako bi mislil, da je naša državna skupnost škodljiva za Srbe, kar je v njegovi moči, delal na to, da bi rešil srbski narod od priprege, pa naj bi bili Hrvati in Slovenci stokrat bratje. Enako bi bili Hrvatje in Slovenci izdajalci svojega naroda, ako bi bili prepričani, da jim skupnost s Srbi prinaša samo škodo in ne bi delovali na to, da se tega rešijo.

V poplavi praznih besed, ki nas ž njimi navdušujejo nacionalisti vseh struj, je to stvarno gledanje našega državnega vprašanja. Polagoma se dani.

Odmev k dogodkom 1. septembra 1935. leta v Ljutomeru. V zvezi z žalostnimi dogodki v Ljutomeru dne 1. septembra 1935. leta, kjer je bil ustreljen naš somišljenik kmet Mavrič, se je imenovalo tudi ime Pavla Horvata, bivšega kandidata na volilnem seznamu dr. Vladimírja Mačka. Vse državno pravdnitvo za varstvo države v Belgradu je dne 1. oktobra 1935. leta pod števil. D. T. br. 1905-35 zavrnilo vse zoper njega podane ovadbe kot neresnične in je s svoje strani ustavilo uradno poslovanje proti njemu. Enako ga je okrajno sodišče v Ljutomeru z razsodbo z dne 26. februarja 1936. leta pod opr. števil. Kps. 488-35 oprostito vsake krivde in kazni. S tem so ovržena vsa podtikanja, ki so se širila.

„Ljudska pravica“ v Ljubljani je bila oblastveno ustavljena, kakor je poročalo „Jutro“ z dne 18. t. m., ker je bila trikrat v enem mesecu zaplenjena. Ustavitev se je izvršila na osnovi čl. 14. zakona o tisku, ki ga je uzakonila prejšnja vladavina. Koliko časa bomo še čakali, da dobimo nov zakon o tisku, ki bo upošteval svobodno izražanje vsakogar. Ni prave demokracije brez svobode tiska.

samo za svoje ude. Enako dela združna manufaktura za svoje ude ali trg.

Pravi združni obrati pomenijo temeljno izpremembo gospodarskega razvoja od kapitalističnega sistema k nekapitalističnemu. Ta izprememba ni povratek k prejšnjim predkapitalističnim oblikam, ker se ohranja, kar je dobrega prinesel razvoj glede obsega obratov, njih tehnične višine in deloma tudi glede načina oddaje, torej ni povratka od tovarne k obrtništvu, ampak nastopa demokracizacija tovarne. Doslej so ti združni produkcijski obrati izjeme v pravilu kapitalističnega obratovanja. Ali ostanejo te izjeme tudi naprej ali pojde razvoj industrije v nasprotno smer, da izpremeni združne oblike v glavno strujo ali pa nastopi nekaj tretjega — o tem izpregovori bodočnost.

„Bojevniki“, ki je nenadoma prenehal izhajati v začetku decembra preteklega leta, je začel zopet izhajati. Dne 19. t. m. je izšla 27. številka V. letnika.

Sestanek naših zaupnikov. Dne 15. t. m. so zborovali somišljeniki „Slovenske zemlje“ v Celju. Bilo jih je nad sto, med njimi tudi zastopnik predsednika dr. Vladimira Mačka, dr. Scholl iz Zagreba in poleg njega dr. Odič iz Čakovca. Sestanek je predsedoval gospod dr. Vekoslav Kukovec.

Poročila o političnem položaju, gibanju v Sloveniji, listu „Slovenska zemlja“ in organizaciji so podali gg. dr. Kukovec, dr. Lončar, Kreutzer in Lubienski. Razgovora so se udeležili gg. dr. Scholl, Borič (Maribor), Černe (Zg. Šiška), Ilijaš (Boštani), Klemena (Grabe pri Središču), Lasič (Maribor), dr. Levec (Maribor), Nedoh (krški okraj), Plemenitaš (šmarski okraj), Puncer (Dravograd), dr. Sluga (Ptuj), Špelhar (Gorica pri Vinici), dr. Štampihar (Jesenice), Uebeleis (Maribor).

Na lastno željo je bil zopet sprejet v konzorcij gospod dr. Rudolf Dobovišek, narodni poslanec v Celju.

V ožji konzorcij „Slovenske zemlje“ so bili brez ugovora določeni: za Ljubljano g. dr. Lončar, njegov namestnik g. Koren, tajnik g. Kreutzer, namestnik g. Vdovič; za Maribor g. dr. Kukovec, njegov namestnik g. dr. Dobovišek, tajnik g. Lubienski, namestnik g. Lasič.

Pobiranje podpisov. Dobili smo poročilo, da neki ljudje pobirajo od kmetov podpise. Ne vemo, komu in čemu naj bi služili ti podpisi. Svoje somišljenike opozarjamo, naj se nikomur in nikamor ne podpisujejo, posebno pa naj zavračajo vsako izrabljanje dr. Mačkovega imena.

Predavanje o hrvaškem vprašanju. Dne 20. t. m. je na povabilo predaval v Ljubljani v akademskem klubu „Mladi Triglav“ g. dr. Vekoslav Kukovec iz Maribora, ki je obenem odgovarjal na mnoga nanj postavljena vprašanja.

Trgovina

JOSIP VEBER

PREDGRAD OB KOLPI

vošči
vsem svojim
cenjenim
odjemalcem

veselo Veliko noč

Vesel vuzem

želi vsem svojim odjemalcem, prijateljem in znancem

PETER KOREN

preje ŠTERK
ČRNOMELJ

Gospodarski vestnik

Nekaj pojasnil glede cen plemenske živine

Med hrvaškimi kmeti je začelo gibanje, da se dvigne cena klavni živini na primerno višino. Znano nam je, da imajo Hrvati mnogo več klavne živine kakor Slovenci, in resnica je, da so prekupci hrvaškega kmeta še hujše izkoriščali kakor pri nas, kjer jih sicer tudi ne manjka. Dogajalo se je, da je prekupec ali mesar kmetu včasih plačal komaj toliko, kolikor je sam dobil za kožo, kar pa je bilo v koži, je bil njegov dobiček. V pomoč proti temu izkoriščanju se je hrvaški kmet združil v kmečko organizacijo, zadrugo z imenom „Sloga“. V tej zadrugi je danes že nad 100.000 hrvaških kmetov organiziranih. Kot prvo svojo nalogo je zadruga videla v tem, da odločno nastopi proti dosedanjemu izkoriščanju kmetov pri prodaji klavne živine. Zavedni hrvaški kmetje so požrtvovalno hodili od sejma do sejma ter poučevali svoje tovariše, sotrpine, kako naj se organizirajo v skupen in uspešen odpor proti kmečkim oderuhom in kaj naj store, da bodo sami določali ceno svojim pridelkom. Ta kmečka samopomoč ima predvsem namen, da se odrinejo prekupci in izkoriščevalci, toda tako, da bi ne bilo treba konsumentu zato kmečkih pridelkov in mesa dražje plačevati.

Tudi pri nas se je to gibanje začelo in tudi slovenski kmet je začel po zgledu svojega soseda Hrvata organizirati odpor proti oderuštvo prekupčevalcev. Prve dni v marcu so tudi po naših sejmih kmetje začeli določevati ceno klavni živini. To gibanje, ki zadovoljivo napreduje in ki je prineslo že lepe uspehe, so pa začeli izkoriščati nekateri ljudje, ki jim nikakor ne gre v račun, da se kmetje organizirajo, ter so začeli širiti vznemirljive vesti, češ, sedaj boste pa kmetje sami udarjeni, ker boste morali plemensko živino, ki jo rabite, dražje plačevati. Nekateri nevedneži so res nasedli tem govoricam in so začeli na gibanje postrani gledati.

V pojasnilo moramo povedati, da akcija za določitev cen klavni živini nikakor nima namena določiti cene tudi plemenski živini, ker dobro vemo, da je plemenska živina zmerom dražja kakor živina za zakol. Res je, da je moral naš kmet za kritje neodložljivih davkov, plača poslom, obutev in obleka itd.) in zaradi

lanske suše in pomanjkanja krme, v jeseni prodati svojo živino po sramotno nizki ceni. In če hoče obdelati polje in preživljati družino, mora danes za slabe voličke plačati toliko, kolikor je jeseni iztržil za pitane vole. Toda, tovariši kmetje, to je naravni vsakoletni pojav, Nam je treba le stanovske zavednosti in tudi ti volički, ki jih morate danes nekaj dražje plačevati, bodo takrat, ko bodo spitani, imeli večjo ceno kakor doslej. To pa le tedaj, ako bo naša stanovska zavednost res takšna, kakršna bi morala biti. Kmet mora svojim pridelkom in živini določiti sam ceno, ne pa prekupci in izkoriščevalci. Ko bi znal kmet prekupcem in izkoriščevalcem svoje pridelke in živino tako prodati kot jo zna svojim stanovskim tovarišem, pa bi bilo v redu. Resnica je, da zna kmet kmetu svoje pridelke prav dobro prodati, le drugim ne; zato je plemenska živina zmerom draga, živina za zakol pa nima prave cene, ker jo kupujejo prekupčevalci. Tovariši kmetje, bodimo zavedni in ne prodajamo živine pod ceno nikomur, posebno pa ne prekupcem in mesarjem. Prenehati pa moramo s strankarskimi boji in združimo se stanovsko. Videli bomo, da bo potem kmalu konec izkoriščanja in zapostavljanja kmeta. Izkoriščani smo bili doslej edinole zaradi lastne nesloge. Naše geslo bodi: kmetje skupaj, v slogi je moč!

Tudi v Ljubljani smo ustanovili po zgledu hrvaških kmetov zadrugo „Sloga“, ki hoče pospeševati kmečko samopomoč. Čim bodo pravila, ki so že na sodišču vložena, potrjena, potem začnemo z resnim gospodarskim in nestrankarskim delom. Že danes vas pa vabimo, da začnete o svoji bodočnosti sami malo bolj razmišljati. Dvoje nam preostaja. Ali se bomo razcepljeni drug drugega uničevali ali pa bomo v složnem delu koristili sebi in skupnosti. Pametni kmetje se bomo odločili za svojo in skupno korist.

„Sloga“ gospodarska in podporna zadruga. Na mnoga vprašanja sporočamo vsem zaupnikom „Sloge“, da prejmejo potrebna navodila in tiskovine takoli, ko bo izvedena sodna registracija, ki je že v teku.

Resolucija trgovcev

Dne 15. t. m. so v Domžalah zborovali trgovci, ki so naslovili na kraljevsko vlado naslednjo vljudno in nujno prošnjo:

1. da takoj ustavi vse javne dražbe in eksekucije, ki se vedno bolj množijo, dokler kr. vlada ne izvede splošnega razdolženja ljudstva;

2. da shranjeni denar, ki ga privablja dobičkanosne dražbe iz skrivališč, poišče na bolj kulturnen način kot so javne dražbe ter odredi žigosanje novčanic in odvzem odvišne gotovine spekulantom z gotovino v korist sklada za javna dela; kajti na dražbah se uničuje težko pridobljena in na pošten način prislužena imovina dolžnikov za slepo ceno in nosi značaj oddaje premoženja;

3. da kr. vlada po osem mesečnem študiju končno vendarle pristopi k dejanskemu reševanju problema dolgov, ki ni samo naš problem, temveč predstavlja svetoven povojni pojav, ki so ga morale reševati vse države in so ga tudi rešile, kakor je bilo za njihove razmere najboljšo, pri čemur prosimo,

a) da reducira dolgove na pravično višino,

b) da jih odkupi z novim državnim denarjem kot posojilo narodnemu gospodarstvu ter s tem popravi škodo, ki jo je prizadejala kruta deflacija in vrne gospodarstvu odvzeti denar,

c) da s tem omogoči izplačilo zamrzlih vlog ter obnovo vsega gospodarstva, ki brez potrebnega denarja ne more napredovati,

d) da se s tem omogoči z javnimi deli zaposlitev vseh, ki so potrebni dela in kruha, s čimer doseže večji konsum poljedelskih pridelkov in popravilo cen ter porast kupne moči našega kmeta;

4. da spremeni zakon o Narodni banki tako, da Narodna banka ne bo več pridobitno podjetje, ki dela velike dobičke z državnim denarjem, ko ljudstvo strada, temveč da bo to državni urad, ki dela brez dobička in z zmerno režijo;

5. da spremeni zakon o narodnem denarju ter pri tej priliki z zakonom odredi tisto količino novčanic, ki ga naše gospodarstvo neobhodno potrebuje za svoj normalni razvoj kot plačilno sredstvo ter za vselej onemogoči vsako eskperimentiranje z deflacijo ter odtegotvanjem nujno potrebnih plačilnih sredstev iz prometa in uzakoni stalnost kupne moči denarja v notranjosti države;

6. da vpliva na Narodno banko, naj takoj pusti v promet ves kontingent novčanic po sedanjem kritju, in sicer po najnižji obrestni meri ter da zniža obrestno mero tudi za vsa tekoča posojila tako pri Narodni banki kakor tudi pri vseh denarnih zavodih

in upnikih za vse dolžnike na najnižjo stopnjo, pri kateri bo plačevanje obresti in kapitala zagotovljeno in omogočeno.

7. da vpliva na Narodno banko, naj pri izvozu, ki je življenjska potreba naše države, ne išče nikakega dobička ter izplačuje dobroimetja našim izvoznikom po dnevnem tečaju;

8. da čimprej skliče Gospodarski svet ali pa zakon spremeni tako, da ji bo sklicanje vseh predstavnikov našega gospodarstva takoj omogočeno.

Zbor pozdravlja samopomoč kmečkega ljudstva za dvig cen živini in ostalim kmečkim pridelkom.

Vinska pokušnja in vinski sejem v Ptuj

Dne 3. in 4. aprila bosta v Ptuj v društvenem domu vinski sejem in vinska pokušnja; prirediteljica je Zveza gostilničarskih zadrug Slovenije, ki ima te dni svoj občni zbor.

Ptujska vinarska podružnica, v kateri so združeni vsi večji in manjši vinogradniki iz Haloz in Slovenskih goric, bo ob tej priložnosti pokazala navzočim gostilničarjem, kakšne zaloge vina vseh vrst imajo vinogradniki še na prodaj po primernih cenah. Brezplačna vinska pokušnja bo trajala dva dni in vsak bo lahko pokusil vse vrste vina; na razpolago bo okrog 200 vrst. Dne 3. aprila ob 11. prične vinska pokušnja in sejem in bo odprt do 18. zvečer, drugi dan pa od 9. naprej ves dan.

Vinogradniki bodo imeli torej dovolj priložnosti, da se seznanijo z vinskimi odjemalci, zlasti bodo pa gostilničarji lahko sklepali kupčije. Obenem bodo pa lahko tudi spoznali kraje, kjer raste izbrana vinska trta. Priredili bomo namreč 4. aprila izlete v vinorodne in slikovite Haloze in Slovenske gorice.

Pripominjamo, da bo vstopnina malenkostna, za to pa prejme vsak obiskovalec seznam razstavljenega vina in bo lahko brezplačno poskusil vse razstavljene vrste vina. Preskrbljeno bo tudi za prigrizek. Prosimo, da se interesentje v čim večjem številu udeležijo te važne gospodarske prireditve.

Pripomba: Vinske krize in revščine vinčarjev pri nas ne bi bilo, če bi gostilničarji točili le domača pristna vina. V Ptuj bodo imeli priliko spoznati pravi sok vinske trte in zato naj te pokušnje ne zamude. Dovoljena je polovična vožnja po železnici na ta način, da si udeležene na vstopni postaji vzame cel vozni listek z mokrim žigom ter legitimacijo K 13, katero si da potrditi na občnem zboru gostilničarjev, da se je v resnici prireditve udeležil. Tako velja potem vozni listek brez doplačila tudi za povratek.

Iz naših krajev

Klic upokojenega železniškega delavca

(Dopis iz ormoške okolice.)

Iz vašega lista razvidim, da imate resno voljo pomagati delovnemu ljudstvu v boju za njegove človeške pravice. Vem, da je tako delo ravno med Slovenci zelo težko, ker mi ne poznamo sluge in enotnosti. Rad bi vam kaj več poročal; toda ker vem, da imate le malo prostora, se bom omejil na najvažnejše. Pri nas vsi prepadamo. Obrtniki odpovedujejo obrti, ker nimajo dela in niti za davke ne zaslužijo; kmet ne more prodati svojih pridelkov niti za tako ceno, da bi sebi in svoji družini kupil najpotrebnejšo obleko in obutev, eksekutorji mu vlačijo iz hleva zadnjo živino. Sam si ne privoščim primerne hrane, čeprav preskrbuje z njo vse ostale stanovce. Položaj delavstva pa je še bolj obupen. Brezposelnost od dne do dne večja, nobena upanja na izboljšanje in pri tistih, ki o naši usodi odločajo, nobene resne volje za temeljito reformo dosedanjih družbenih in gospodarskih odnosov. Po našem prepričanju pa brez temeljitih ukrepov ne pojde. Vidimo, da nas gospoda samo izžema in živi v največjem razkošju, medtem ko mi še črnega kruha nimamo. Dokler ne bo naše razumništvo spoznalo svojih pravih nalog in dolžnosti, ki jih ima nasproti delovnemu ljudstvu, bomo nezadovoljni z njim in ne bo boljše.

Pri nas se dela vse brez glave in pravega načrta. Zakoni se menjajo in delajo po samovolji nekaternikov, ki se nič ne zmenijo za potrebe in želje delovnega ljudstva.

Podpisani sem železničar in sem še v Avstriji plačeval vsakomesečne prispevke v pokojninski fond, ki je bil ustanovljen 1910. leta. Ko je po prevratu naša država prevzela avstrijske železnice, se je zavezala, da prevzame tudi vse osebe na svojem ozemlju, seveda z vsemi pridobljenimi pravicami. Toda, tako so se le obvezali, da bi se stvar lepše videla. V resnici pa smo železniški uslužbenci kaj kmalu na lastni koži občutili, da dejanja niso odgovarjala obljubam. Danes imamo dva pravilnika, ki urejata naš položaj. Upokojenci po novem pravilniku smo zelo udarjeni. Po tem pravilniku namreč so odvzeli članom pokojninskega fonda vse draginjske doklade. Vidi se, da so ta pravilnik izdelali ljudje, ki niti pojma nimajo, koliko se mora preprosti železniški delavec ubijati, da si v potu svojega obraza zasluži skromno pokojnino. Ti gospodje gledajo na nas delovne ljudi ravno tako, kakor so včasih gledali na svoje tlačane plemiči, katerim je bilo življenje njihovega psa več vredno kot življenje tisočev in tisočev podložnikov. V Avstriji smo plačevali prispevke za svoj pokojninski fond v zlati valut in sedaj nam še članarino za nazaj odtegujejo. Danes je položaj tak, da prejema tisti, ki so upokojeni po starem pravilniku, z draginjsko doklado vred približno 80% večjo pokojnino kot mi, ki smo upokojeni po novem.

Če pa si je tak revež toliko pristradal, da si je napravil skromen dom za stara leta, ga že imajo za posestnika in mu odtegujejo še zgradarino, kuluk, osebni davek in še posebej zemljiški davek.

Zakaj ne prejema vsi upokojenci enakih pokojnin, to bo treba razči-

stiti slej ko prej. Eni stvari smo služili, enako delo smo opravljali in sedaj taka v nebo vpijoča razlika.

V vašem listu sem bral, da so si poslanci zvišali svoje plače in to kar za nekaj mesecev nazaj. Ali ni to kriviča, da mora ljudstvo, ki se zviša v poslednjih krčih gospodarske smrti, kaj takega trpeti?

Zato zahtevamo svobodne in tajne volitve, da bomo lahko poslali v narodno skupščino take ljudi, ki jim res zaupamo. Sicer bomo državni uslužbenci in upokojenci spet po sili morali voliti ljudi, ki ne znajo drugega kot odirati kožo z naših hrbtov ali bomo pa ob službo. Fašizem je zmožen vseh nepoštenosti, samo da ostane na oblasti. Jevtičeve volitve nam o tem jasno govore.

Sicer vam pa poročam, da je pri nas veliko navdušenje za vaš list in gibanje, ki ga list zastopa. Želimo le, da postanete čim prej tednik, da bo prišla vaša beseda večkrat med nas. Mi vas bomo podprli in se še naprej bojevali za zmago enakopravnosti.

A n t. D.

Zacelimo rane

(Dopis iz Bele Krajine).

Kmečko-delavski stan preživlja že nekaj let sem težke čase. Kmetu manjka denarja, delavcu pa dela in denarja. In vendar je toliko dela, da bi ga imeli vsi ljudje zadosti in tudi denarja ne manjka. Zakaj potem taka stiska in tako pomanjkanje?

Zato, ker kmetje in delavci nismo složni. Če pogledamo delavsko družino, kako se stiska v kaki napol podrti bajti, lačna, raztrgana in bosa, bi komaj verjeli, da si na račun teh delavskih žuljev zida gospoda velike palače in razkošno živi. Ta gospoda nima skrbi za vsakdanji kruh, vsega ima zadosti, kar si ji srce poželi. Le pogledimo v mestna gledališča in v razkošna nočna zabavišča, zmerom je vse polno. In pravimo, da manjka denarja? Denarja manjka le nam, ki delamo od jutra do večera, ki si pritrugujemo od ust, da plačujemo davke in ki bomo kmalu nagi in bosi hodili po tem božjem svetu. Danes se borimo le še za ohranitev golega življenja; če pa je letina slaba, moramo vrhutega še z družinami vred stradati.

In vendar nas je v naši državi okrog 80% kmetov in delavcev. Večina smo in se te večine ne zavedamo. S svojim delom hranimo in vzdržujemo vso to gospodo, ki nas tepe in tlači; mi sejemo, drugi žanjemo; mi se trudimo v potu svojega obraza, drugi žive razkošno na naš račun. Usodna napaka je, da smo sužnji in sicer najbolj ponižani sužnji, ker se svojega suženjstva niti ne zavemo.

Edino zdravilo, ki bo zacelilo te rane, je samopomoč. Že star pregovor pravi: „Pomagaj si sam in Bog ti pomore.“ Kmečko-delavskemu ljudstvu bo pomagala le zavest skupne moči in sloge. Ne smemo dopustiti, da bi nas še naprej izžemali in nam ropali dobrine, ki jih naše žuljave roke ustvarjajo. Verujmo sami vase, zavedajmo se, da brez nas in našega dela ni življenja in obstanka tudi drugim stanovom. Zato nastopajmo v vseh javnih, političnih, gospodarskih in stanovskih vprašanih skupno in ne dajmo se strašiti od nikogar. V nas samih leži bodočnost našega slovenskega naroda, naših domov in družin. Od drugih stanov moremo po dosedanjih izkušnjah pričakovati le razočaranje in nove rane.

France Špehar.

Iz Cerkelj pri Kranju

Kakor se sliši, so g. Brodar in njegovi ljudje odrinjeni od vodstva pri okrajni organizaciji J. R. Z. Posledica tega je, da so se začeli navduševati za dr. Mačka, kar nas zelo veseli, samo če je to navdušenje porojeno iz iskrenega prepričanja, da po dosedanji poti ne pridemo nikamor.

Nasledke sankcij občutimo tudi pri nas. Kubični meter lesa stane 50 Din. Ljudje obupujejo in kolnejo. Mar nihče ne vidi, da je zaradi sankcij ravno Slovenija najbolj udarjena, izmed prizadetih stanov pa kmet in delavec? Tako napačno gospodarstvo sili ljudstvo v še večje nezaupanje do starih političnih krošnjarijev.

Dan za dnem se sprašujemo, kaj bo vendar z našimi hranilnimi vlogami, ali bodo večno zamrle ali jih je že vrag vzel. Slišimo, da v južnih krajih ni take stiske za denar in radi verjamemo. Pa kmečki dolgovi? Mar naša gospoda še zmerom ne pride do spoznanja, da so vse podobne uredbe, ki smo jih doslej vajeni, le pesek v oči. S kom pa bo kmet plačeval tudi te obveznosti, če mora svoje pridelke skoraj zastojati. S črepinjami gotovo ne. Kratko rečeno, smo sredi take politične in gospodarske zmede, da si ne vemo pomoči. Pač, pomoč bi že bila, če bi si Slovenci pribojevali toliko politične svobode, da bi o svoji usodi res lahko sami odločali in bi se nam ne bilo treba loviti za drobtinicami in hoditi okrog oblastnikov mize kot ubogi Lazarji.

Cerkljan.

Dopis iz Ključarevcev

V nedeljo, dne 1. t. m. smo imeli javno zborovanje na slovensko-hrvaški meji pri Ormožu. Zborovanje je bilo na hrvaški strani. Bilo nas je okrog 700 Slovencev in 500 Hrvatov. Govorniki so predvsem naglašali potrebo skupnega dela s Hrvati, ker le v slogi je moč. Omenili so tudi samopomoč hrvaškega kmeta, ki je z enotno organizacijo dosegel že lepe uspehe. Prebrano je bilo tudi pismo dr. Vladka Mačka, ki je pozdravil zborovanje in Slovence svetoval, da se oklenejo „Slovenske zemlje“, ki je v teh razmerah edina naša medsebojna vez. Zborovanje je pozdravil g. Zabavnik od Sv. Bolfenka, ki je izrazil veselje, da je v svoji visoki starosti še doživel tako lepo manifestacijo slovensko-hrvaške kmečke sloge. Vrstili so se razni slovenski in hrvaški govorniki. Omenim naj le gospoda Kosca iz Ormoža, ki je po udaril, da smo Slovenci s Hrvati v trdnem in nerazdružljivem zavezništvu, da pa si bomo svoj dom in svoje gospodarske razmere že sami uredili, kakor vemo in znamo. Mnogo upravičenih napadov je bilo na pretirani in nam vsem škodljivi centralizem, ki je zakrivil, da smo prišli v današnje težko gospodarsko stanje. Zato odločno odklanjamo vse centraliste in unitariste in hočemo, da se dela tako, kakor ljudstvo hoče in da se nam vrnejo državljanske svobodščine, ki so nam bile nasilno odvzete. Siti smo 17 letnega izkoriščanja in izžemanja, slovensko delovno ljudstvo hoče samo odločati o svoji usodi, ker je to njegova pravica, kateri se ni nikoli odpovedalo. Ker nimamo političnih pravic, se tudi gospodarsko zmerom globlje potapljammo. Naše potrpljenje je doseglo že vrhunec.

Fr. K.

Dvig cen na Bizeljskem

(Žalostna, toda resnična zgodba o kmečkih oderuhih).

Odkar je na Hrvaškem začelo gibanje za dvig cen živini, so se nekateri občinski odborniki tudi pri nas oprijeli te hvaležne naloge. Žal, da je njihovo prizadevanje zame podpisane zelo žalostno končalo.

Dne 5. februarja t. l. sem se peljal iz Sv. Petra pod sv. Gorami proti domu in na poti proti Sušici me dohitela naš občinski odbornik I. Š. in gostilničar iz K. Začneta mi prigovarjati, naj jima prodam svojo kobilico ali pa kar vse skupaj z vozom in opremo. Prisedla sta na moj voz in v pogovoru sem jima povedal, da sem pripravljen vse skupaj prodati za osem tisoč dinarjev. Ko smo privozili do neke gostilne, katere lastnik je tudi občinski odbornik, sta me silila naj grem z njima v gostilno, da bomo tam naprej sklepali o kupčiji. Čeravno sem tisti dan že precej pil, so me vendar silili, naj pijem in mi nalivali vino. Pričeli so takoj tudi pogovor o kupčiji in predlagali, naj prodam vse skupaj kar na vago in sicer po 3.25 Din za kg. Dopovedali so mi, da bo toliko zneslo, da si bom lahko kupil par lepih triletnih kobil, voz in opremo. Kupec I. Š. mi je dal takoj na račun tisoč dinarjev in navzoči občinski odbornik F. P. je kar takoj napravil pogodbo. Ker ne znam dobro brati in pisati, nisem pogodbe niti prebral, pač pa sem jo podkrižal s tremi križi.

Nato smo šli v drugo gostilno, ktere lastnik je tudi občinski odbornik. Poslali so po občinskega tajnika, ki je prišel in ob 9. uri zvečer stehal vse skupaj. V gostilni so mi potem napravili obračun in je zneslo vse skupaj 2327 dinarjev. Jaz seveda sem bil od vina toliko omamljen, da nisem mogel trezno presoditi vse kupčije. Ko sem pa slišal, da mi ponujajo toliko manj od zahtevane vsote, sem ponujani denar odklonil in se hotel odpeljati domov, toda našel nisem ne konja ne voza. Bridko sem se zjokal. Nato je občinski odbornik I. Š. svetoval, naj kar lepo vzamem denar, kajti sicer bom ob vse. Ker so videli, da sem ves iz sebe, so me dali zapeljati domov. Še drugi dan sem bil tako zmešan, da si nisem mogel napraviti jasne slike o položaju. Zavedel sem se šele popolnoma, ko je tretji dan prišel k meni J. K., ki je kupil mojo kobilico od prvega kupca I. Š. in mi jo sedaj ponudil za 2000 Din. Seveda sem kupčijo tudi sklenil. Malo kasneje pa pride sin od I. Š. in mi ponudi vprego za ceno 200 Din in sem tudi kupil nazaj.

Kakor vidite iz povedanega, sem dobil za kobilico, ki je med brati bila vredna 3000 dinarjev, celih 127 dinarjev.

Take občinske može si torej izbiramo in tako skrbi ta gospoda za kmečki blagor, da izkoristi vsako priliko, da more revno delovno ljudstvo izžemati in spravljati na beraško palico.

Tako skrbijo naši občinski može za dvig cen kmečkim pridelkom in živini. Mene je veljal voz, konj in oprema okrog 8100 dinarjev, dobil sem pa 2327 dinarjev.

Zadevo sem sporočil tudi g. banu in upam, da ne ostane za te izkoriščevalce brez posledic, kmete pa svarim, varujte se alkohola in ne sklepajte kupčij, kadar niste trezni.

Kajs Franc, Stara vas 59
občina Bizeljsko.